# Slutreplik angående den nyligen vidtagna ändringen av 31 § 2 mom. taxeringsförordningen

*av f. d. generaldirektören Rolf Dahlgren*

Kanslirådet Gunnar Björne på Finansdepartementets rättsenhet har i februarinumret av Skattenytt bemött mitt inlägg om den genom SFS 1972:764 vidtagna ändringen av 31 § 2 mom. andra stycket taxeringsförordningen. Jag framhöll i mitt inlägg att ändringen, som i propositionen angavs vara av redaktionell natur, i själva verket var en ändring i sak. Jag uttryckte avslutningsvis en förhoppning att Finansministern snarast skulle vidtaga åtgärd för att åvägabringa rättelse. I sitt genmäle gör Björne gällande, att det inte finns fog för någon rättelseåtgärd. Man noterar dock att den kategoriska uppgiften i propositionen att det rörde sig om en redaktionell ändring nu tonats ned till att ändringen "kan sägas vara redaktionell".

Björne motiverar sin ståndpunkt med flera olika skäl. I första hand gör Björne gällande att stadgandets nya lydelse "självfallet" inte innebär att taxeringsnämnden kan begära företeende av den deklarationsskyldiges räkenskapshandlingar för kontroll. För den taxeringsordförande, som läser stadgandet i dess nya lydelse och jämför med den äldre lydelsen, torde detta ingalunda vara självklart. Ordföranden finner ju att man tagit bort den tidigare inskränkningen i anmaningsrätten, nämligen att det skulle vara fråga om handlingar som var jämförliga med kontrakt, kontoutdrag, räkning eller kvitto. Om han inte också läser uttalandet i propositionen att endast en redaktionell ändring av stadgandet åsyftats, är ordföranden förvisso ursäktad om han i enlighet med stadgandets nya lydelse tror sig ha rätt att infordra varje slags handling, som kan finnas erforderlig för kontroll av den skattskyldiges deklaration, t ex viss eller vissa angivna handelsböcker. Man bör i detta sammanhang inte heller glömma bort att, om lagtext och motiveringsuttalanden är motstridiga, det är lagtexten som har vitsord.

För det fall att en ordförande skulle begagna sig av stadgandet i dess nya lydelse till att infordra viss eller vissa handelsböcker, tröstar Björne sig med att anmaningen inte får förenas med vite och att den skattskyldige sålunda inte kan drabbas av någon tvångsåtgärd om han vägrar efterkomma anmaningen. Detta är en klen tröst enligt mitt sätt att se på lagstiftningsfrågor. För att förstå detta behöver man bara tänka på att mången skattskyldig givetvis är okunnig om att han utan att riskera tvångspåföljd kan vägra efterkomma en dylik anmaning och därför snällt företer handelsboken i fråga i enlighet med den mottagna anmaningen. Man bör nog inte heller bortse från att en vägran att efterkomma en anmaning att förete viss handling inte är ägnad att stärka den skattskyldiges processuella ställning. Björnes uttalande att "reglerna



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:08

om taxeringsrevision ger således samma rättsskydd som förut" är därför knappast hållbart och är dessutom inte förenligt med de uttalanden som gjordes i 1961 års, likaledes av statsrådet Sträng signerade proposition.

Som ett argument mot min ståndpunkt i denna fråga anför Björne vidare, att mina synpunkter varit kända för skatteutskottet, som emellertid inte funnit skäl till erinran mot propositionen i denna del. Skatteutskottets tystnad på denna punkt — i slutspurten inför julen — sammanhängde väl, om jag inte misstar mig, med att en talesman för finansdepartementets rättsenhet vid underhandsförfrågan från utskottet meddelade, att han inte fann det påkallat med en omformulering av stadgandet. För egen del anser jag fortfarande, att det föreligger ett klart intresse av att omformulera stadgandet så att det otvetydigt inte ger täckning för mera än vad som enligt propositionen varit avsett.

Björne framhåller avslutningsvis att den vidtagna författningsändringen — mot bakgrund av de senaste årens utveckling i fråga om olika former av skatteundandragande — synes vara väl motiverad eftersom den underlättar för taxeringsnämnderna att få ett riktigt underlag för taxeringarna. När det gäller strävandena att bekämpa skattefusket råder förvisso ingen principiell motsättning mellan mig och Björne. Vad jag hävdar är däremot, att man bör bringa författningstexten i överensstämmelse med motiveringsuttalandena.

---

**Skatteutskottets kansli har tillställts generaldirektören Rolf Dahlgrens slutreplik beträffande 31 § 2 mom. TF för kommentar.**

Trots "slutspurten inför julen" har skatteutskottet givetvis inte undandragit sig granska ändringsförslagen i propositionen. Som föredragande i ärendet kan jag endast bekräfta, att Dahlgrens synpunkter var kända inom utskottets kansli innan utskottet behandlade propositionen. Bedömningarna av frågan inom kansliet överensstämde med vad Björne anfört tidigare i denna tidskrift. Dahlgrens invändningar föranledde en diskussion inom utskottet, men samtliga ledamöter ansåg att den i propositionen föreslagna lydelsen av lagrummet borde godtas.

*Bo Eriksson*
föredragande i skatteutskottet.

---

Den berörda ändringen av 31 § 2 mom. andra stycket TF har undanröjt en svårighet som i vissa fall mött i det praktiska taxeringsarbetet. Ändringsförslaget i propositionen (1972: 145) har lämnats utan erinran av riksdagen. Med hänsyn härtill och till de synpunkter som anförts av föredraganden i skatteutskottet anser jag det inte erforderligt med ytterligare inlägg från min sida i denna fråga.

*Gunnar Björne*



Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:08